

EESTI RIIGIKAITSE

KAITSEMINISTEERIUM

HEA LUGEJA

Hiljutised sündmused Georgias tõestasid veel kord, et me elame maailmas, mis ei ole veel piisavalt turvaline ja kus kulutused riigikaitse arendamiseks pole tehtud asjata. Eesti riigikaitse arengu jaoks oli pöördelise tähtsusega liitumine NATO ja Euroopa Liiduga 2004. aastal. Oleme teadlikud, et see ajalooline otsus mõjub meie riigikaitse arengule positiivselt vaid siis, kui me ise muutume osaks neist organisatsioonidest. Selle nimel oleme töötanud nelja möödunud aasta jooksul ning valminud brošüüris anname teile ülevaate, milline on Eesti riigikaitse hetkeseis ja missuguses suunas oleme liikumas. Siit leiata erinevaid valdkondi tutvustavad ülevaated kogu kaitseministeeriumi haldusala kohta, kaasa arvatud meie kaitsevägi ja vaba-tahtlikud riigikaitseorganisatsioonid.

Kaitseministeerium

SISUKORD

EESTI VÄLIS- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA	4
EESTI KAITSEPOLIITIKA	7
EESTI RIIGIKAITSE	9
KAITSEMINISTEERIUM	14
KAITSEVÄGI	18
KAITSELIIT	24
KAITSE-EELARVE	27
RAHVUSVAHELINE KAITSEALANE KOOSTÖÖ	31
RAHVUSVAHELISED OPERATSIOONID	35
KAITSEMINISTEERIUMI VALITSEMISALA OSALUS	
RIIGISESES KRIISIOHJES	42
ABIKÄEPOLIITIKA	44
HARIDUS JA VÄLJAÕPE	46
VÄLJAÕPPEKESKUSED JA HARJUTUSVÄLJAD	49
TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS	52
NATO INVESTEERINGUD	55
HANKED	57
SIDE- JA INFOTEHNOLOOGIA	60
NATO KÜBERKAITSE KOMPETENTSIKESKUS	62
SALASTATUD VÄLISTEABE KAITSE	63
EESTI KAITSEVÄELANE	64
AVALIK ARVAMUS	67
LÄÄNEMEREMAADE RELVAJÕUDUDE SUURUS	70
EESTI KAITSEVÄE AUASTMETUNNUSED	72

EESTI VÄLIS- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA

Eesti juhtpõhimõteteks välis- ning julgeolekupoliitika elluviimisel on julgeoleku jagamatuse printsiip, rahvusvahelise koostöö olulisus ning demokraatlike väärtuste kaitse. Julgeolekut tervikuna mõjutavad maailmas aset leidvad sündmused: suhted, kokkulepped ja konfliktid.

Kõik need avaldavad mõju ka Eesti julgeolekule.

Eesti eesmärk on parendada NATO ja Euroopa Liidu liikmesuse kaudu meie enda riiklikku ja seeläbi ka rahvusvahelist julgeolekukeskkonda. Kuulumine ühiste demokraatlike põhimõtete ja eesmärkidega organisatsioonidesse on üks Eesti julgeoleku põhialustest ning garantiidest. Rahvusvahelise kaitsekoostöö eesmärk on suurendada riikidevahelist usaldust, stabiilsust ning läbipaistvust. See aitab vältida sõjaliste kriiside teket.

NATO liikmena on Eesti jaoks esmatähtis kollektiivse kaitse põhimõte, mis aitab alliansi liikmesriikidel paremini ja tõhusamalt toime tulla võimalike ohtudega. Seetõttu osaleme mitmes alliansi ühisprojektis. Nii aitab NATO riikide koostöös Eestisse loodud NATO Kooperatiivse Küberkaitse Kompetentsikeskuses tehtav teadus- ja arendustöö luua turvalisemat küberuumi alliansi liikmete ja partnerite jaoks.

Eesti väärtustab kuulumist Euroopa Liidu demokraatlike riikide perre. Välispoliitika ja julgeoleku seisukohalt on Eesti jaoks väga oluline Euroopa riikide koostöö ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika (*Common Foreign and Security Policy* – CFSP) ning ühe osana sellest Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika (*European Security and Defence Policy* – ESDP) raames. Eesti toetab CFSP ja ESDP jätkuvat väljaarendamist. ESDP ühtlustab ja koordineerib ELi julgeoleku- ja kaitsealast koostööd. ESDP raames osales Eesti koos Rootsi, Soome, Norra ja Iirimaga Põhjala lahingugrupis, mis oli valmisolekus 2008. aasta esimesel poolel.

Kahe- ja mitmepoolne koostöö aitab Eestil tugevdada suhteid meie jaoks oluliste sõbralike riikidega. Eesti jaoks on tähtis liitlассuhte Ameerika Ühendriikidega, aga ka tihedat koostööd lähinaabrite, Põhja- ja Baltimaadega.

Samuti toetame mitme NATO ja ELi partnerriigi püüdlust demokraatia suunas, nagu Ukraina ja Georgia arengut, mis stabiliseerib julgeolekukeskkonda kogu Euro-Atlandi piirkonnas.

Eesti on liitunud ning on ka tulevikus valmis liituma lepetega, mis arendavad rahvusvahelist koostööd ning tugevdavad julgeolekut. Kuigi neist üks olulisemaid, Euroopa tavarelvastust piirav lepe (CFE), ei ole eriarvamuste tõttu veel jõustunud, on Eesti valmis liituma sellega kohe, kui kõik osapooled on nõus täitma leppega võetud kohustusi.

Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmena lasub Eestil moraalne kohustus panustada julgeoleku saavutamisse mitmesugustes kriisipiirkondades. Sel põhjusel osalevad Eesti kaitseväelased rahvusvahelistes operatsioonides Iraakis, Afganistanis ja Kosovos. Oma panusega aitab Eesti kaasa nende konfliktide lahendamisele ning julgeolekuolukorra parandamisele.

EESTI KAITSEPOLIITIKA

Eesti Vabariigi kaitsepoliitika eesmärk on saavutada riigi kaitseks usutav heidutusvõime ja valmisolek tegutsemiseks võimaliku sõjalise kriisi korral. Nii Eesti kaitsejõududel kui ka kaitsealasel rahvusvahelisel koostööl on taolise heidutusvõime saavutamisel tähtis roll. Riigikaitse eesmärgiks on tagada valmisolek võimalikeks riigi suveräänsust ähvardavateks ohtudeks. Kuigi keskmises ja pikemas ajaperspektiivis on otsene sõjaline rünnak mis tahes NATO liikmesriigi vastu vähetõenäoline, ei saa sellise olukorra tekkimist täiesti välistada.

Sarnaselt julgeolekukeskkonna laienemisega mõjutavad Eesti julgeolekut kontrollimatud arengud kogu maailmas ja nendega kaasnev võimalik ebastabiilsus. Üleilmastumine ja riikide vastastikune sõltuvus on üha enam esile toonud asümmeetrilised ohud, mistõttu kasvab tõenäosus, et oleme silmitsi uute mitmetahuliste ning sageli ettenägematute väljakutsetega nagu näiteks küberrünnakud, mida Eesti koges juba 2007. aasta aprillikriisi ajal.

Eesti riigikaitse põhineb julgeoleku jagamatusel, mille tähtis koostisosa on riigi esmase kaitsevõime tagamine. Eesti kodanikel lasub põhiseaduslik kohustus osaleda riigikaitstes ning selle täideviimiseks on kehtestatud üldine sõjaväekohustus kõigile täisealistele meeskodanikele. Kohustuslik ajateenistus on Eesti riigikaitse alustala, mis

kasvatatakse Eesti kodanikes kaitsetahet ja valmistatakse ette elukutselisi kaitsevägealasi ning reservjõude Eesti kaitsevõime jaoks. Eesti kaitsevõime täiendatakse nelja põhiülesannet: osalemine NATO kollektiivkaitses ning Eestit ja/või tema liitlasti ohustavate rahvusvaheliste kriisilukordade ohjamine, Eesti suveräänsuse demonstreerimine, osalemine rahvusvahelistes kriisiohjoperatsioonides ning rahvusvaheline kaitsekoostöö.

Eesti kaitse-eelarve kasvas 2007. aastal ligi 34%, moodustades kokku 4,061 miljardit krooni. Sisemajanduse koguproduktist moodustab see 1,62%. 2008. aastal jätkusid investeeringud Eesti kaitsevõime suurendamiseks. Riigikogu võttis 2008. aasta juunis vastu kaitseväge korralduse seaduse. See kinnitas Vabariigi Valitsus küberjulgeoleku strateegia. Samuti toimub kaitseministeeriumis alates 2007. aastast riigikaitse uue kümneaastase arengukava ettevalmistamine 2009–2018. aastaks. Need dokumendid on riigikaitse tuleviku jaoks suure tähtsusega ning aitavad Eestil toime tulla pidevalt muutuva julgeolekukeskkonna uute väljakutsetega.

EESTI RIIGIKAITSE

Põhiseadusest tulenevalt on Eesti riigikaitse laiemaks eesmärgiks säilitada riigi iseseisvus, sõltumatus, territoriaalne terviklikkus, põhiseaduslik kord ja elanikkonna turvalisus. Riigikaitse kõrgeim juht on Vabariigi President. Vabariigi Valitsus koordineerib ja suunab riigikaitse tegevust. Kaitseministeerium vastutab sõjalise riigikaitse korraldamise eest Eestis. Selle elluviimises osalevad kaitseväge ja vabatahtlikest moodustatud Kaitseliit. Muutuv maailm meie ümber nõuab ka meilt valmisolekut muutusteks. Valmistumine eilseteks ohtudeks ei kaitse meid tänaste ega homsete ohtude (rahvusvaheline terrorism, massihävitusrelvade levik, küberohud ja paljud teised asümmeetrilised ohud) eest. NATOga liitumise järel on märgatavalt muutunud Eesti riigikaitset kujundavad arusaamad ning alustekstid.

Rahuaja riigikaitse seadus on põhiseaduse kõrval üks tähtsamaid demokraatliku tsiviiljuhtimise aluseid sätestavaid õigusakte, mis näeb ette riigikaitse korralduse põhimõtted. Antud seadus peab tagama riigikaitse tervikliku ja tasakaalustatud korraldamise ning lähtuma demokraatliku õigusriigi põhimõtetest. Hiljuti vastu võetud kaitseväge korralduse seadus reguleerib kaitseväge korralduse aluseid, kaitseväge juhtimist, ülesehitust ja ülesandeid ning jõu kasutamist kaitseväge poolt. Lisaks seadustele on sõjalise riigikaitse korraldamise strateegilisteks alusdokumentideks

Julgeolekupoliitika alused, sõjalise kaitse strateegiline kava ja kaitseministeeriumi juhtimisel valmivad kaitsejõudude pikaajaline arengukava ning nelja-aastane arengukava.

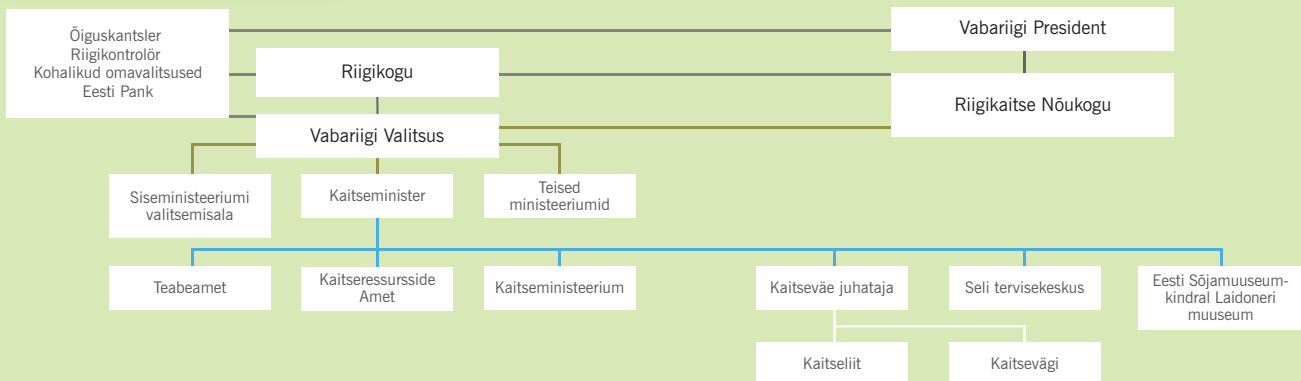
Eesti täidab seadustes ja strateegilistes alusdokumentides sätestatud riigikaitse eesmärgi, osaledes aktiivselt rahvusvahelises julgeolekupoliitikas ja -koostöös ning arendades esmast iseseisvat kaitsevõimet. NATO ja Euroopa Liidu liikmesus tingib Eesti jaoks vajaduse osaleda koos liitlastega rahvusvahelistes rahutagamisoperatsioonides. Samuti osaletakse ELi lahingugruppide ning NATO reageerimisjõudude rotatsioonides.

Taasiseseisvumisel 1991. aastal pidi Eesti alustama nullist riigikaitse süsteemi ülesehitamist ja vahendite hankimist. Tänapäevaks on Eesti muutunud võrdväärseks partneriks

NATO ja ELi riikidele. Maavägi on arenanud põhiliselt jalaväge, ent selle kõrval on välja arendatud mitmeid spetsiifilisi nišivõimeid. Eesti merevägi eelisarendab miinitõrjevõimet. Õhuväe prioriteet on õhuseire. Relvastuse ning tehnika valdkonnas on panustatud kaasaegsetesse ja jätkusuutlikesse lahendustesse. Kaitseväge väljaõppe- ja juhtimissüsteemi täiendatakse. Rahvusvahelistes operatsioonides on Eesti sõdurit väga kõrgelt hinnatud kui professionaalset ja usaldusväärset võitlejat.

2007. aastal algatati kaitseplaneerimisprotsessi korrastamine, mille olulisim tulem on aasta lõpuks valmiv uus sõjalise riigikaitse arengukava 2009–2018. aastaks. Riigikaitse planeerimise eesmärkide seadmisel lähtub Eesti eelkõige riiklikest vajadustest, kuid samaaegselt arvestatakse NATO ja Euroopa Liidu raames kokku lepitud

EESTI RIIGIKAITSE JUHTIMINE

suundadega. Uus kava harmoniseerib Eesti riigikaitse planeerimist NATO planeerimistsükliga ning seda hakatakse täpsustama iga nelja aasta järel.

Valmiv arengukava tõstab esile mitu olulist valdkonda: iseseisva esmase kaitsevõime suurendamine, osalemine rahvusvahelistes operatsioonides, vastuvõtva riigi toetuse

suurendamine, Kaitseliidu arendamine ja ümberkujundamine, teenistuse kvaliteedi jätkuv paranemine. Arengukava elluviimise käigus soovib Eesti ühtlasi tõhustada värbamissüsteemi ning tagada kaitseväelaste palgatõusu jätkumise ja suurema motiveerituse.

Kaitse-eelarve % SKP-st (2006–2008)

	2006	2007	2008
Eesti	1,4%	1,6%	1,6%
Läti	1,4%	1,8%	1,7%
Leedu	1,2%	1,3%	1,2%
Taani	1,4%	1,3%	1,3%
Norra	1,5%	1,8%	1,5%
Saksamaa	1,3%	1,3%	1,3%
Poola	1,8%	1,8%	1,8%
Rootsi	1,5%	1,3%	1,2%
Soome	1,3%	1,3%	1,3%
Venemaa	4,1%	-	3,0%
NATO keskm.	1,7%	1,8%	-

KAITSEMINISTEERIUM

Riigikaitse korraldamise eest Eesti Vabariigis vastutavad kaitseminister ja kaitseministeerium. Laiemalt on ministeeriumi ülesanneteks ettepanekute tegemine riigikaitsepoliitika kavandamiseks, kavandatu elluviimine ning riigikaitse korraldamine, sealhulgas:

- riigikaitse üldkava väljatöötamine,
- rahvusvahelise koostöö korraldamine,
- mobilisatsiooni ettevalmistamise ja läbiviimise korraldamine,
- kaitsejõudude reservi arvestuse ja väljaõppe korraldamine,
- kaitseväge ja Kaitseliidu tegevuse finantseerimine ja varustamine,
- kaitsetööstuse arendamine,
- kaitseväge ja Kaitseliidu tegevuse kontrollimine,
- vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.

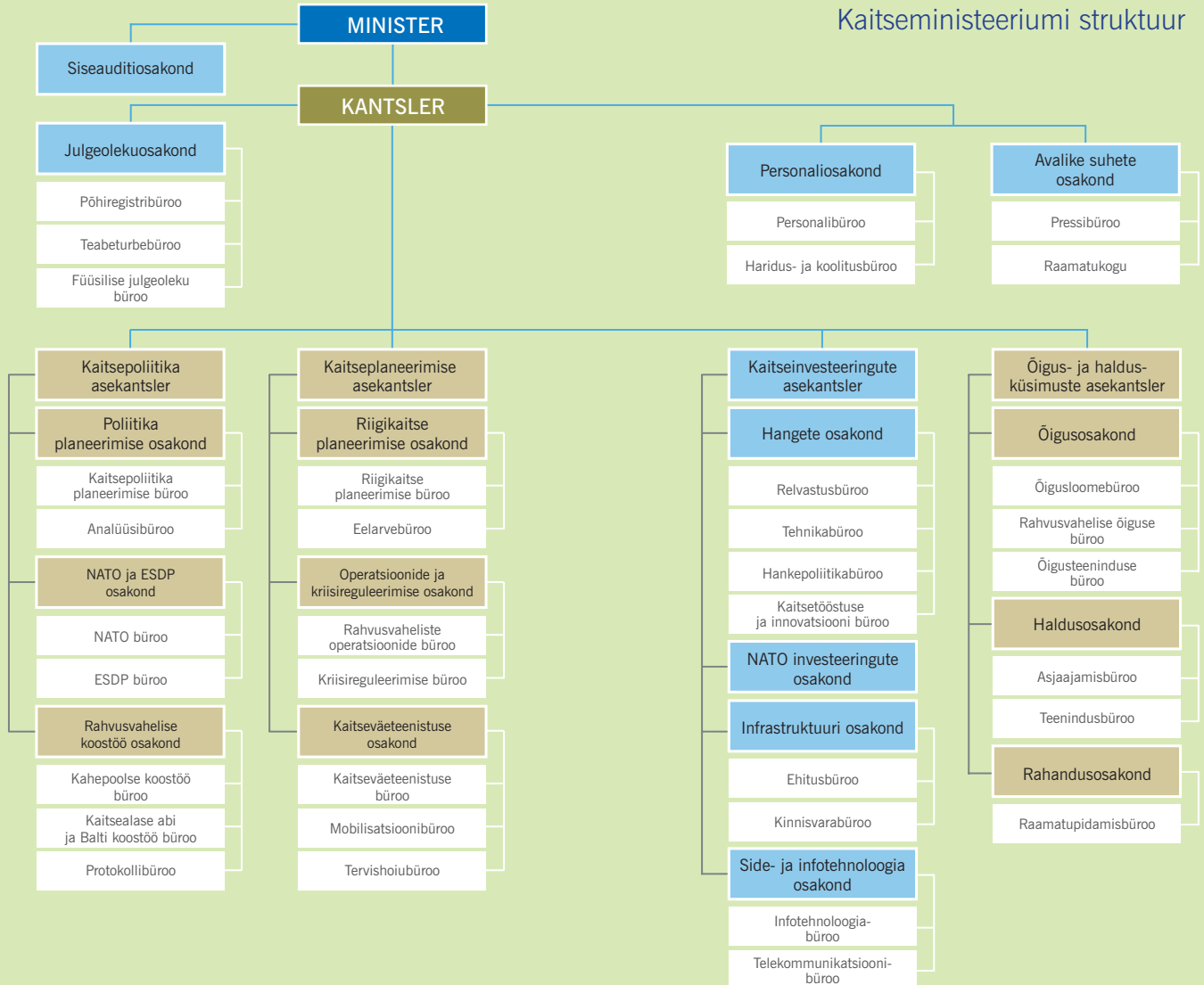
Ministeeriumi vastutusallas on kaitsevägi, värbamise ja ajateenistusega tegelev Kaitseressursside Amet, Teabem, aga ka sõjaajalugu tutvustav Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseum¹ ning kaitseväelastele taastusravi pakkuv Seli tervisekeskus. Ministri pädevuses on järelevalve kõigi allasutuste üle nii seaduse kui ka otstarbekuse seisukohast.

Struktuuriliselt on ministeerium jaotatud nelja asekancleri vastutusalaaks. Kujundlikult võib öelda, et kaitsepoliitika asekanclerile alluvad osakonnad töötavad välja visiooni riigikaitse tulevikust, kaitseplaneerimise asekancleri vastutusala nõ tõlgib selle võimete ning eelarve keelde. Kaitseinvesteeringute asekanclerile alluvad osakonnad tagavad konkreetsed võimed ning õigus- ja haldusküsimuste asekancleri vastutusala toetab ministeeriumi tööd. Ministeerium kooskõlastab oma tegevuse kaitseväge ning teiste asjassepuutuvate allasutustega kogu otsustusprotsessi jooksul.

¹ Johan Laidoner (1884–1953) Eesti sõjavägede ülemjuhataja 1918–20, 1924–25, 1934-40. Suri Nõukogude Liidus, Vladimiri vanglas.

Kaitseministeeriumi struktuur

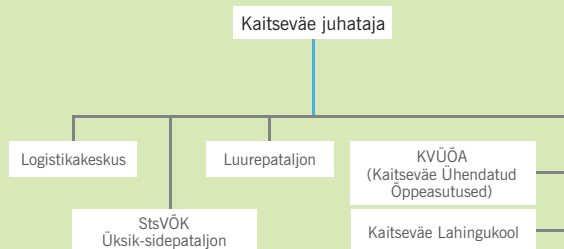

KAITSEVÄGI

Kaitseväge juhhib rahuajal ainujuhtimise põhimõttel kaitseväge juhataja, kes vastavalt kaitseväge korralduse seadusele allub kaitseministrile. Kaitseväge juhataja vastutab kaitseväge valmisoleku eest täita kaitsevägele pandud ülesandeid. Sõjaajal on täielik juhtimisõigus kaitseväge ülemjuhatajal, kelle nimetab ametisse Vabariigi President. Kaitseväge juhataja tööorgan on Kaitsejõudude Peastaap, mille ülesanded on strateegiline planeerimine, juhtivdokumentide väljatöötamine ja väeliikide vahelise koostöö planeerimine.

Struktuuriliselt jaguneb kaitsevägi väeliikideks, millele lisanduvad neli kaitseringkonda (põhja, kirde, lääne ja lõuna) koos staapidega ning keskalluvusega üksused.

EESTI KAITSEVÄGI Keskalluvusega üksused

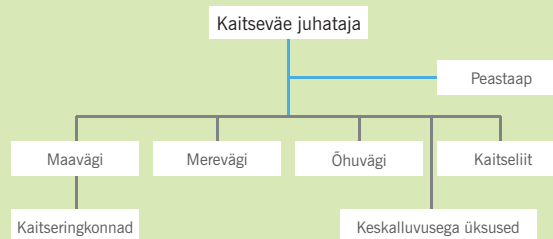

Lisaks allub kaitseväge juhatajale ka vabatahtlik riigikaitseorganisatsioon Kaitseleit. Eesti kaitsevägele püstitatud ülesanded jagunevad rahuaegseteks ülesanneteks ja kriisi- või sõjaaegseteks ülesanneteks.

Kaitseväge põhiülesanded rahuajal on:

- õhuruumi ja territoriaalvete järelevalve ja kontroll;
- pideva kaitsevalmiduse tagamine;
- ajateenijate väljaõpetamine ja reservüksuste ettevalmistamine;
- üksuste ettevalmistamine ja osalemine rahvusvahelistes operatsioonides;
- tsiviilvõimude abistamine (loodusõnnetuste, katastroofide jms korral).

EESTI KAITSEVÄGI Kaitseväge struktuur ja juhtimine

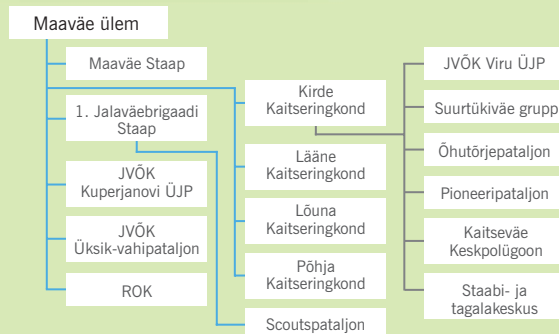

Kaitseväe ülesanded kriisi korral või sõjaajal on:

- kontrolli tagamine riigi territooriumi üle;
- kaitsevõime rakendamine agressiooni ärahoidmiseks;
- riigi terviklikkuse ja suveräänsuse kaitsmine kõigi olemasolevate sõjaliste vahenditega;
- riigi õhuruumi kontroll ja strateegiliste objektide õhukaitse tagamine;
- merenkommunikatsioonide kontroll ning sadamate ja võimalike maabumistsoonide juurdepääsude kaitsmine.

Maavägi on Eesti kaitsejõudude suurim väeliik, mille koosseisu kuulub kokku 12 üksust või väljaõppekeskust (VÕK). Suurimad väljaõppekeskused on Tapal asuv lahingutoetusüksuste väljaõppekeskus ja Võrus asuv jalaväe väljaõppekeskus. Väljaõppekeskuste põhiülesanne on reservüksuste väljaõpetamine ajateenijate baasil. Paldiskis asuvad nii

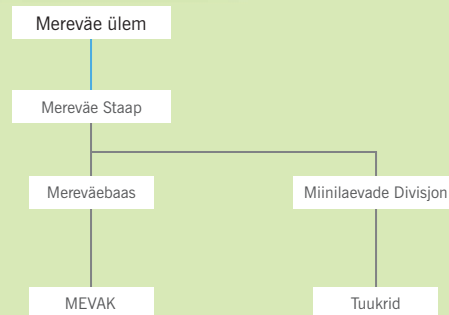
EESTI KAITSEVÄGI Maaväe struktuur ja juhtimine

Rahuoperatsioonide Keskus (ROK) kui ka Scoutspataljon. ROKi ülesanne on välisoperatsioonile suunduvate üksuste väljaõpetamine. Scoutspataljon koosneb ainult elukutsealistest kaitseväelastest. Pataljoni ülesanne on tagada Eesti kaitseväe kiirreageerimisvõime.

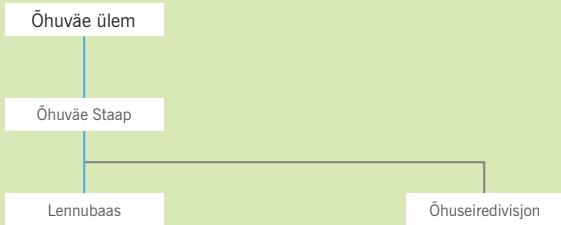
Merevägi koosneb Mereväe Staabist, Mereväebaasist ja Miinilaevade Divisjonist. Balti Miinitõrje Eskaader (BALTRON) allub Balti sõjalisele komiteele ehk Eesti, Läti ja Leedu kaitseväe juhatajatele ning täidesaatsvaks võimaks on Eesti, Läti ja Leedu mereväeülemad. Mereväebaasi alluvuses asub Mereväe Arendus- ja Väljaõppekeskus (MEVAK) ning Miinilaevade Divisjoni koosseis tuukri-grupp. Mereväe peamine eesmärk on Eesti territoriaalvete kaitse ja põhiülesanne miinitõrje.

EESTI KAITSEVÄGI Merevägi

EESTI KAITSEVÄGI
Õhuvägi

Õhuvägi koosneb Õhuväe Staabist ja Ämaris paiknevast Lennubaasist ning Õhuseiredivisjonist. Lennubaasi peamine ülesanne on Eesti ja liitlaste õhusõidukite teenindamine ja toetamine. Õhuseiredivisjoni põhiülesanne on kontrollida Eesti õhuruumi.

Kaitseringkonna staapide põhiülesanne on kaitseringkonna ülemale alluvate operatiivstruktuuriüksuste tegevuse operatiivplaneerimine ja ettevalmistamine.

KAITSELIIT

Kaitseliit on kaitseministeeriumi valitsemisalas tegutsev vabatahtlik, sõjaväeliselt korraldatud, relvastatud ning sõjaväeliste harjutustega tegelev riigikaitseorganisatsioon.

Kaitseliidu põhiülesanne on rahva vabale tahtele ja omalgatusele toetudes kaitsta Eesti iseseisvust ja põhiseaduslikku korda, sealhulgas sõjalise ohu eest. Kaitseliit jaguneb 15 malevaks, mille vastutusala vastavad Eesti maakondade piiridele. Praegu kuulub Kaitseliitu üle 10 000 liikme. Kaitseliidu allorganisatsioonides (Naiskodukaitse, Noored Kotkad ja Kodutütred) on kokku üle 19 000 vabatahtliku.

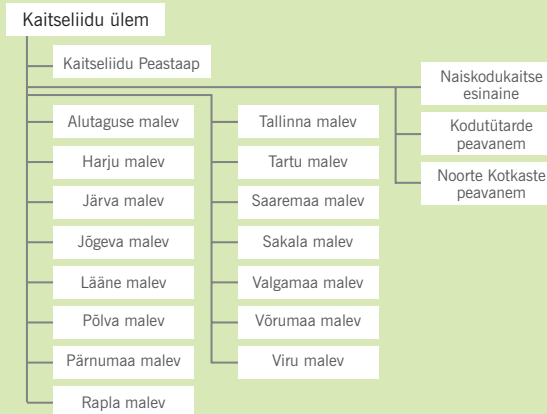
Kaitseliidul on tähtis osa tsiviilstruktuuride toetamisel (metsapõlengute kustutamine, politsei abistamine kaitseliitlastest abipolitseinike näol ning erinevate ürituste turvalisuse tagamine). Kaitseliidu vabatahtlikest koosnevad üksused on osalenud ka rahvusvahelistes rahutagamisoperatsioonides Balkani riikides. Kaitseliidul ja tema organisatsioonidel on head sidemed partnerorganisatsioonidega välismaal (Põhja-maades, Ühendriikides, Ühendkuningriigis).

Naiskodukaitse teeb koostööd ka teiste organisatsioonide ja ühendustega, sealhulgas Politseiameti, Päästameeti, Erna Seltsi, Kodanikukaitse seltsi ning kohalike omavalitsustega.

Naiskodukaitse peamised ülesanded on:

- Kaitseliidu abistamine Eesti iseseisvuse ja põhiseadusliku korra kaitseks, kodanike julgeoleku kindlustamisel ning teiste ülesannete täitmisel;
- Kaitseliidu meditsiini- ja tagalateenistuse korraldamine ning tagamine koostöös Kaitseliidu malevaga;
- Kaitseliidu aadete ja rahvuslike tunnete levitamine ning süvendamine;
- Kaitseliidu seltskondliku elu korraldamisel osalemine.

KAITSELIIT Malevad ja organisatsioonid

Kodutütarde organisatsioon on asutatud eesmärgiga kasvatada noortes tütarlastes isamaalist meelsust ja valmisolekut kaitsta Eesti iseseisvust, süvendada armastust kodu ja isamaa vastu, õpetada austama eesti keelt ja eesti meelt, olema ausad, ettevõtlikud, otsustamis- ja vastutusvõimelised, hoolima loodusest ning austama oma vanemaid ja kaasinimesi.

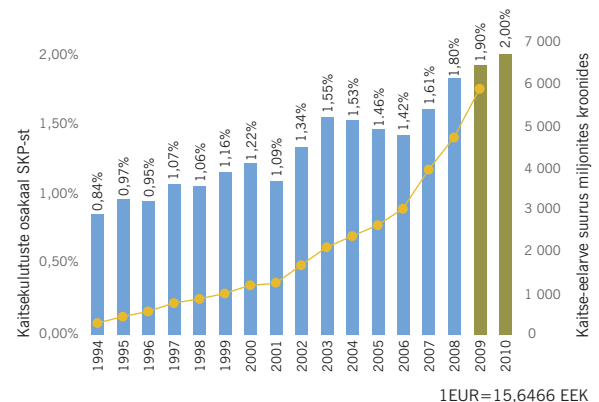
Poisteorganisatsioon Noored Kotkad hõlmab ligemale 3500 noormeest üle Eesti. Organisatsiooni eesmärk on kasvatada noori tublideks, vaimselt ja kehaliselt terveteks kodanikeks. Lisaks paljudele põnevatele tegevustele, nagu langevarjuga hüppamine, purilennukiga lendamine, orienteerumine, relvadest laskmine jms, osalevad Noored Kotkad mitmesugustel võistlustel, millest populaarseimaks, aga ka raskeimaks, on kujunenud umbes 35 km pikkune luurevõistlus Mini-Erna.

KAITSE-EELARVE

1994. aastast kuni 2003. aastani suurenes kaitse-eelarve nii mahuliselt kui ka osakaaluna sisemajanduse koguproduktist (SKP). Alates NATOga liitumise aastast (2004) on kaitse-eelarve maht pidevalt suurenenud, kuid selle osakaal SKPs vähenes kuni 2007. aastani, moodustades 2006. aastal vaid 1,42% SKPst. Tulenevalt NATO liikmesusega võetud kohustustest on kaitseministeeriumil kavas viia kaitsekulutuste tase 2010. aastaks järkjärgult 2%ni SKPst. Sarnast tahet väljendavad ka Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm ning riigi eelarvestrateegia otsused.

Kaitseministeeriumi valitsemisala kaitsekulutused ja eelarve osakaal SKP-st ajavahemikus 1994–2010

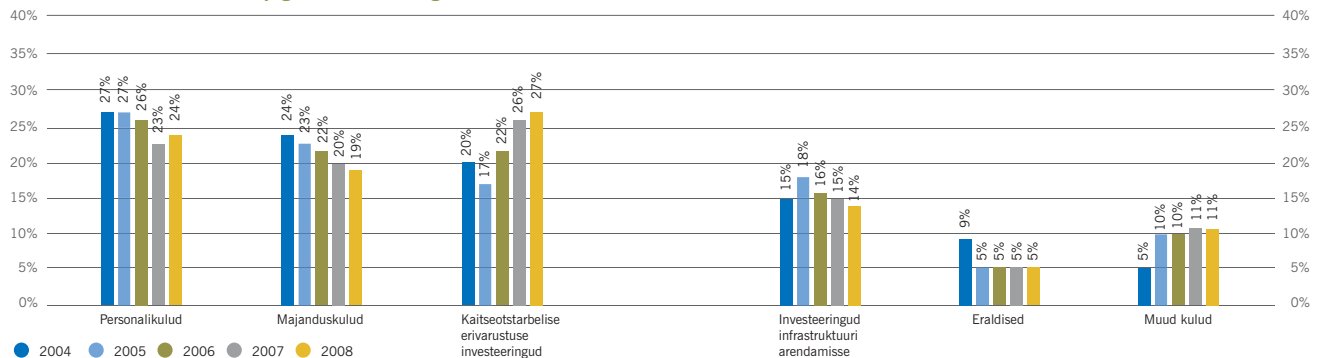

Sellest eesmärgist johtuvalt on 2009. aastal planeeritud kaitsekulutuste mahuks 1,90% SKPst ja 2010. aastal 2,00% SKPst.

Alates 2004. aastast on kaitse-eelarves personalikulude ning majandamiskulude osakaal suhtarvuliselt vähenenud. Kaitsetstarbelise erivarustuse hanked on samas suurenenud

nii suht- kui ka absoluutarvudes. 2008. aastal moodustavad kaitseministeeriumi peamistest kululiikidest personalikulud vaid 24%, mis on võrreldes teiste NATO riikidega hea saavutus. Kaitsetstarbelisteks investeeringuteks suudab Eesti eraldada ligi viiendiku kaitse-eelarvest.

Kaitseministeeriumi eelarve jagunemine kululiigiti 2004-2008

Kategooria	Eelarve maht kroonides (miljon)				
	2004	2005	2006	2007	2008
Personalikulud	621,32	682,54	761,38	909,10	1 153,88
Majandamiskulud	553,95	583,97	642,33	793,58	943,66
Kaitsetstarbelise erivarustuse investeeringud	451,58	445,07	634,05	1039,8	1012,33
Investeeringud infrastruktuuri arendamisse	350,99	466,05	467,84	602,93	703,34
Eraldised	211,92	121,31	146,56	178,4	223,23
Muud kulud	108,57	269,53	293,73	414,78	558,19
Kokku	2 298,33	2 568,47	2 945,89	3 938,59	4901,69*

*2008. aasta kaitsetstarbelise erivarustuse investeeringute eelarves kajastub ka 2007. aastal makstud summa 307,05

Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarve 2008	Eelarve maht kroonides (tuhat)	Maht eelarvest
Kaitseministeerium	2 235 878,79	45,6%
Maavägi	956 941,12	19,5%
Kaitseväe Logistikakeskus	723 550,98	14,8%
Kaitsejõudude Peastaap	253 701,11	5,2%
Teabemet	165 000,00	3,4%
Merevägi	169 278,80	3,5%
Õhuvägi	163 087,54	3,3%
Kaitseväe õppeasutused	147 220,30	3,0%
Kaitseressursside Amet	62 238,10	1,3%
Seli Tervisekeskus	10 462,40	0,2%
Eesti Sõjамuseum – Laidoneri Muuseum	14 275,89	0,3%
Kokku	4 901 635,03	100,0%

RAHVUSVAHELINE KAITSEALANE KOOSTÖÖ

NATO on juba kuus aastakümnet edukalt toiminud Euroopa ja Põhja-Ameerika riike ühendava sõjalis-poliitilise organisatsioonina. Alliansi liikmesriigina väärtustab Eesti NATO formaadis tehtavat rahvusvahelist koostööd ning peab kõige olulisemaks jõukohast osalust NATO sõjalistes operatsioonides ja NATO reageerimisjõudude (NRF) rotatsioonides, osalust NATO kollektiivses kaitseplaneerimises, NATO Kooperatiivse Küberkaitse Kompetentsikeskuse võõrustamist, õhutorbe tagamist Eesti õhuruumis koostöös meie liitlasriikidega ning NATO laienemise ja laiema partnerlusprotsessi toetamist. Eesti on selgelt väljendanud kavatsust pidada kinni liitlastevahelisest kokkuleppes suurendada NATO riikide kaitsekulutusi 2%ni sisemajanduse koguproduktist, et tõhustada liitlaste võimet täita ühiseid kohustusi. Enne NATOga liitumist 2004. aastal sai Eesti väärtuslikke kogemusi NATOga lõimumise protsessis, osaledes erinevates NATO partnerlusprogrammides (PfP, PARP, *Intensified Dialogue*, MAP jne). Saadud kogemusi oleme nüüd abianija riigina edukalt jaganud mitme NATO partnerriiigiga. Parimal moel on see väljendunud eeskätt Georgia ja Ukraina, aga ka Lääne-Balkani riikide NATO suunaliste püüdluste toetamises.

Euroopa Liit on lisaks ühtsele majandusruumile moodustanud liikmesriikide jaoks ka ühise julgeolekuruumi, mille tugevdamine esitab ELi kaitsepoliitikale keerulisi väljakutseid ning seab suured eesmärgid. Eesti osalus Euroopa Liidu julgeoleku- ja kaitsepoliitikas (ESDP) on loonud paremaid koostöövõimalusi ühishangeteks, kaitsealaseks teadus- ja arendustegevuseks ning ELi liikmesriikide kaitseplaneerimistsüklite ühtlustamiseks. Eesti on osalenud ELi rahuoperatsioonides Balkanil, kuid samuti väärib esiletõstmist Eesti osalus Põhjala lahingugrupis, mis lisaks panustamisele ELi kiirreageerimisvõimesse on meil võimaldanud tugevdada kaitsealast koostööd Rootsi, Soome, Norra ning Iirimaaga.

Lisaks NATO ja Euroopa Liidus tehtavale koostööle arendab Eesti olulisemate partnerriikidega suhteid kahepoolset ja regionaalsetes formaatides. Viimastest tasub mainida tihedat suhtlust Põhjala riikidega (Soome, Rootsi, Norra ja Taani) ning koostööd Balti riikide vahel. Geograafiliselt lähedaste ja sarnase ajalooa väikeriikidena on Eestil, Lätil ja Leedul sageli otstarbekas ühendada oma jõud ja arendada kaitsealaseid ühisprojekte. Üheks edukamaks näiteks Balti riikide väljaõppealase koostöö vallas on Tartus asuv Balti Kaitsekolledž. Praegu on suurima uue projektina ettevalmistamisel Balti riikide ühine maaväepataljon osalemiseks NATO reageerimisjõudude (NRF) koosseisus aastal 2010. aastal. Balti riikidel on ühine huvi

tagada oma õhuruumi turvalisust – praegu teevad seda NATO liitlasriigid, kes patrullivad meie õhuruumi rotatsioonide alusel, ent pikemas perspektiivis soovivad Eesti, Läti ja Leedu oma osalust suurendada ja kaaluvad erinevaid võimalusi pikaajalise õhuturbelahendi leidmiseks. Koostöös Balti ja Põhjala riikidega koordineerib Eesti tihedamalt ka kaitsealase abi projekte Ukrainas ja Lääne-Balkanil.

Rahvusvahelise kaitsealase koostöö tähtis tegevusvaldkond on ka relvastuskontroll, mis hõlmab regionaalseid ja kahepoolseid kontakte ning läbirääkimisi, aga ka muid lepinguliste kohustuste täitmisega seotud toiminguid ÜRO ja OSCE raamistikus.

Kahepoolsed kaitsealased suhted on Eestil sisse seatud ligikaudu kolmekümne viie riigiga Euroopas, Põhja-Ameerikas ja Aasias. Kohapealsed kaitseatašeed on Eestil määratud Soome, Poola, Taani, Saksamaale, Ühendkuningriiki, Ameerika Ühendriikidesse, Georgiasse ja Venemaale. Lisaks neile on Eestil Pariisis, Washingtonis, Kiievis ja Kabulis tööl tsiviilisikutest kaitsepoliitika nõunikud, kes vahendavad koostööprojekte nii ministeeriumide kui ka kaitsevägede vahel.

Kahepoolne ja regionaalne rahvusvaheline kaitsealane koostöö hõlmab endas väga laia tegevusspektrit, mille eesmärk on parandada riikide ja nende kaitsejõudude omavahelist üksteisemõistmist ja koostegutsemisvõimet ning kasutada ressursse tõhusamalt. Sellise koostöö sisuks on nii aktiivne kaitsepoliitiliste seisukohtade koordineerimine kui ka koostöö väljaõppe, sõjaväelise hariduse ning hangete alal.

RAHVUSVAHELISED OPERATSIOONID

1995. aastast kuni tänaseni on rohkem kui 2000 Eesti kaitseväelast osalenud erinevates operatsioonides Horvaatias, Bosnias ja Hertsegoviinas, Kosovos, Liibanonis, Afganistanis ning Iraagis. Rahvusvaheliste operatsioonide vallas teeb Eesti tihedat koostööd liitlaste ja partneritega NATO ja Euroopa Liidus. Kõige tihedam on koostöö Ühendkuningriigi, Taani ja Ühendriikidega.

Kaitseväelaste siirmine missioonipiirkondadesse toimub kooskõlas põhiseadusega Riigikogu otsuse alusel. Riigikogu ülesanne on otsustada, millistes operatsioonides, kui suure kontingendiga ja kui kaua kaitseväge osaleb. Praegu osaleb Eesti NATO ISAFi operatsioonis Afganistanis, KFORi operatsioonis Kosovos ja rahvusvahelise koalitsiooni koosseisus Iraagis. Eesti esindajad osalevad ka Euroopa Liidu operatsioonis EUFOR-ALTHEA Bosnias ja Hertsegoviinas ning ÜRO vaatlusmissioonil UNTSO Lähis-Idas (Liibanon, Süüria, Iisrael).

AFGANISTAN (International Security Assistance Force – ISAF)

ISAFi operatsioon Afganistanis on nii Eestil kui ka NATO kõige tähtsam rahvusvaheline operatsioon. ISAFi alluvuses on üle 53 000 kaitseväelase 40 riigist, sealhulgas kõigest

26 NATO riigist. NATO raames on Eesti üksused Afganistanis tegutsenud alates 13. märtsist 2003, mil ISAFi teenistusse asus demineerimismeeskond, kelle ülesandeks oli puhastada rahvusvahelise brigaadi koosseisus Kabuli linna ümbrus mahajäänud lõhkekehadedest.

Praegu osaleb Eesti Afganistanis ligikaudu 140 kaitseväelasega. Suurem osa Eesti üksustest teenib Lõuna-Afganistanis Helmandi provintsis koos Ühendkuningriigi üksustega. Eesti jalaväekompaniil on seal oma vastutusala, kus kompanii viib koos Ühendkuningriigi, Ühendriikide ja Afganistani üksustega läbi lahinguoperatsioone piirkonnas tegutsevate valitsusvastaste relvagrüpeerivate vastu.

[KOSOVO KFOR \(Kosovo Force\)](#)

NATO rahutagamismissiooni KFOR eesmärk on tagada rahu, stabiilsus ja avalik kord Kosovos ning toetada ÜRO missioonide UNMIK² ja EULEX tegevust Kosovo Vabariigis. Praegu osaleb KFORi missioonil Kosovos 32 riiki umbes 14 700 rahutagajaga.

Kosovos on teenistuses umbes 30 Eesti kaitseväelast: jalaväerühm ning staabiohvitserid Taani pataljoni koosseisus

albaanlaste ja serblaste segaasustusega piirkonnas Mitrovica ning staabiohvitserid KFORi peakorteris Prištinas.

[IRAAC \(Operation Iraqi Freedom OIF, NATO Training Mission Iraq NTM-I\)](#)

Eesti osaleb Iraagi stabiliseerimises rahvusvahelise koalitsiooni koosseisus alates 2003. aasta juulist pärast konventsionaalse sõjategevuse lõppemist Saddam Hussein režiimi ja rahvusvaheliste koalitsioonijõudude vahel. Rahvusvaheliste jõudude, sealhulgas Eesti eesmärk on tagada julgeolek ja stabiilsus Iraagi ülesehitusprotsessi õnnestumiseks ning toetada ÜRO kinnitatud riigiülese ehituskava elluviimist. 2008. aasta sügiseks oli Iraagi valitsus võtnud kontrolli alla 11 provintsi 18-st.

Eesti panustab Iraaki jalaväerühmaga. Eesti kaitseväelased viivad läbi operatsioone Bagdadi lähistel koostöös Ameerika Ühendriikide ja Iraagi julgeolekujõudude üksustega eesmärgiga tagada kord, leida ebaseaduslikke relvi ja pidada kinni tagaotsitavaid isikuid.

Eesti panustab staabiohvitseridega Iraagis tegutseva NATO väljaõppemissiooni NTM-I³ koosseisu, mille NATO

² United Nations Interim Administration Mission in Kosovo

³ NATO Training Mission-Iraq

lõi 2004. aasta novembris. NTM-I ülesanne on abistada Iraaki julgeolekujõudude ülesehitamisel.

BOSNIA JA HERTSEGOVIINA (EUFOR-ALTHEA)

Bosnias ja Hertsegoviinas toimuv operatsioon EUFOR-ALTHEA on seni pikaajalisim Euroopa Liidu juhitud sõjaline operatsioon. 2005. aasta detsembrist kuni 2007. aasta juulini oli Bosnia ja Hertsegoviina kirdeosas Tuzla linna lähistel teenistuses Eesti jalaväerühm ESTGUARD. Praegu jätkavad Sarajevos teenistust Eesti staabiohvitserid.

IISRAEL, LIIBANON JA SÜÜRIA

UNTSO (United Nations Truce Supervision Organisation)

ÜRO sõjalise vaatlusmissiooni UNTSO ülesanne on jälgida rahukokkulepetest kinnipidamist Lähis-Idas ning hoida ära konfliktide eskaleerumist, samuti aidata teisi piirkonnas paiknevaid ÜRO missioone. UNTSO on Eesti kaitseväge jaoks vanim käimasolev operatsioon – sõjalised vaatljad

osalevad seal juba alates 1997. aastast. UNTSOs on teenimas kaks Eesti sõjalist vaatljat.

NRF ja ELi Lahingugrupid

Lisaks plaanitud operatsioonidele osaleb kaitseväge NATO reageerimisjõududes ja ELi lahingugruppides, mis tagavad nende organisatsioonide võime reageerida tänapäeva maailmas tekkivatele kriisidele võimalikult kiiresti, sealhulgas kollektiivse enesekaitse kiire rakendamisega. Eesti on osalenud NATO reageerimisjõududes sõjaväepolitsei- ja demineerimisüksuste ning mereväe miinijahtijatega. Koos Läti ja Leeduga panustatakse 2010. aastal NRFi koosseisu ühise jalaväepataljoniga (BALTBAT).

Koos Rootsi, Soome, Norra ja Iirimaaaga osaleti 2008. aastal ELi Põhjala lahingugrupi koosseisus 50 kaitseväge-lasega. Samade riikide lahingugrupp on valmiduses taas 2011. aastal.

Osalus operatsioonides seisuga august 2008

Operatsioon	Mille raames	Riik	Üksused	Arv
ISAF – <i>International Security Assistance Force</i>	NATO	Afganistani Islamivabariik	jalaväekompanii, staabiohvitserid, perrooniteenindusmeeskond, lähikaitsemeeskond, logistiline toetusüksus	140
OIF – <i>Operation Iraqi Freedom</i>	Rahvusvaheline koalitsioon	Iraagi Vabariik	staabiohvitserid, jalaväerühm	35
NTM-I – <i>NATO Training Mission Iraq</i>	NATO	Iraagi Vabariik	staabiohvitserid	3
KFOR – <i>Kosovo Force</i>	NATO	Kosovo Vabariik	staabiohvitserid, jalaväerühm	30
EUFOR-ALTHEA	Euroopa Liit	Bosnia ja Hertsegoviina	staabiohvitserid	2
UNTSO – <i>United Nations Truce Supervision Organization</i>	ÜRO	Liibanon, Süüria	sõjalised vaatljad	2
NRF-11	NATO		Miinijahtija EML Admiral Cowan	38
Kokku				250

Eesti kaitsevälased rahvusvahelistes rahuoperatsioonides

 Kokku 250

0 200 400 km
©Regio 2008 KL-8-083

0 500 km
©Regio 2008 KL-8-083

KAITSEMINISTEERIUMI VALITSEMISALA OSALUS RIIGISESES KRIISIOHJES

Eesti on piiratud ressursidega väikeriik, kes peab võimalikult otstarbekalt kasutama riigi käsutuses olevaid ressursse, et tulla toime mitmesuguste hädaolukordadega. Seetõttu pole alati otstarbekas dubleerida võimeid, mis on mõeldud sisejulgeoleku tagamiseks ja riigi sõjaliseks kaitseks.

Kaitseministeeriumi valitsemisala kriisiohjealane ülesanne on tsiviilvõimude toetamine, mida tehakse kooskõlas sise-ministeeriumis koostatud ja Vabariigi Valitsuse kinnitatud kriisiohjeplaanidega. Alusdokumendid ja koostöömehhanismid, mis reguleerivad kaitseväge ja Kaitseliidu osalust riigiseses kriisiohjes:

- arenguplaanid ja -kavad;
- seadused;
- Vabariigi Valitsuse määrused;
- koostöölepingud;
- koostöömehhanismid riiklikul ja maakondlikul tasandil.

Kaitseministeeriumi valitsemisala osalus sisejulgeoleku tagamises lähtub järgmistest põhimõtetest:

- sisejulgeoleku tagamise eest vastutab eelkõige sise-ministeerium, kuid olenevalt hädaolukorra iseloomust juhib selle lahendamist pädev valitsusasutus;

- kaitsejõudusid kasutatakse tsiviilhädaolukordade lahendamisel reeglina siis, kui riigi teised kriisiohjevõimed on ammendunud või kui nõutud ressursid või võime on vaid kaitsejõududel;
- Kaitseliit on esmane tsiviilvõimude toetaja. Kaitseväge kasutatakse juhul, kui Kaitseliidul ei ole vajalikke ressursse või kui tema ressursidest ei piisa;
- kaitseväge või Kaitseliitu kasutatakse hädaolukorra lahendamisel ilma eri- või erakorralist olukorda välja kuulutamata:
 - pääste- ja hädaabitöödel loodus- või tehnoloogiliste õnnetuste korral;
 - pääste- ja otsinguoperatsioonidel;
 - ulatuslike keskkonnareostuste likvideerimisel.

Kaitseväge ja Kaitseliidu osalemine riigiseses kriisiohjes lähtub põhimõttest osaleda ilma sõjalise tegevuseta ehk teisisõnu ilma relvadeta. Kaitseväge ja Kaitseliidu relvastatud üksusi on võimalik kasutada vaid eriolukorra või erakorralise seisukorra ajal. See ei kehti aga juhul, kui kaitseliitlasi kasutatakse piirivalve abistamisel ja abipolitseinikena politsei abistamisel. Kaitsejõudude kasutamine sisejulgeoleku tagamisel vahetu sunni kasutamise õigusega toimub Vabariigi Valitsuse otsuse alusel. Kaitseväge ja Kaitseliitu võib politseid abistava jõuna kaasata sisejulgeoleku tagamisse vahetu sunni kasutamise õigusega järgmistel juhtudel:

- avaliku korra kaitse,
- kõrgete väliskülaste visiitide julgestamine,
- terrorirünnakutele reageerimine,
- objektide valvamine ja kaitsmine.

ABIKÄEPOLIITIKA

Rahvusvahelise koostöö üheks suunaks kaitseministeeriumis on arenguriikide kaitsealane toetamine ja nõustamine. Kaitsealaste abikäeprojektidega on tegeldud mitmeid aastaid, seda nii kahepoolset kui ka rahvusvaheliste projektide osalisena.

Aprillis 2008 kinnitati kaitseministeeriumis kaitsealase abi andmise põhimõtted ja eesmärgid, mis tuginevad põhjalikule analüüsile. Mainitud dokumendis “Kaitsealane abikäepoliitika 2008-2010” märgitakse, et kaitseministeeriumi eesmärgiks on abiprojektide kaudu tagada stabiilne julgeolekukeskkond NATO ja ELi naabruskonnas, aidata NATO liikmesuse poole püüdlevaid riike Eesti vastava kogemuse jagamise abil ning toetada Eesti sõjalisi välisoperatsioone. Enne NATO ja ELiga liitumist rohkelt kaitsealast nõu ja abi saanud riigina on Eestil võimalik nüüd anda oma kogemusi edasi teistele sarnast teed käivatele riikidele.

Kuni 2010. aastani on kaitsealaseks abiks planeeritud 9 miljonit krooni aastas. Põhilised sihtriigid on Georgia, Ukraina, Afganistan ja Montenegro – kolm neljandikku Eesti kaitsealase abi eelarvest kulub nende riikide toetuseks. Lisaks on Eesti valmis käivitama projekte ka Armeenias, Aserbaidžaanis, Moldovas, Albaanias, Bosnias ja Hertsegoviinas, Kosovos, Makedoonias ning Serbias.

Kaitsealase abi projektid kujutavad endast peamiselt materiaalseid annetusi (rahvusvahelised fondid, varustus), arenguriikide riigikaitsealase hariduse ja väljaõppe toetamist (arenguriikide õppurite toetamine Balti Kaitsekolledžis) või meie ekspertide juhitud nõustamisprojekte. Läbiva põhimõttena nõuab Eesti sihtriigilt vastutust abi sihipärasel kasutamisel ning sihtriigi panuse kasvamist projektide elluviimisel.

Eesti on viimase aasta jooksul nõustanud Ukrainat avalikkusega suhtlemise alal, Georgiat IT ning salajase teabe kaitse vallas ning abistanud Georgiat sõjajärgset. Samuti oleme panustanud NATO rahastusesse (PfP usaldusfondid), mis toetavad ohtlike raketite hävitamist Georgias ja sõjategevuse järgset ülesehitust Afganistanis. Alaline Eesti nõunik resideerib nii Afganistanis kui Ukrainas; Georgias resideerib alates suvest ka Eesti kaitseatašee.

Kaitsealane abi haakub teatud määral välisministeeriumi koordineeritava arenguabiga, ent tulenevalt OECD kehtestatud rangetest kriteeriumitest ei lähe kõik kaitseriformi toetamise projektid kirja Eesti ametliku arenguabina. Lisaks loeb kaitseministeerium kaitsealaseks abiks ka sõjalise varustuse annetamise ning annetused NATO rahastusesse, mis tegelevad ohtliku relvastuse kahjutuks tegemisega, sõjaväelaste ümberõppega, jne.

HARIDUS JA VÄLJAÕPE

Kaitseväelase elukutse on nagu mis tahes muu eriala, mida saab omandada kutsekoolis ning rakenduskõrgkoolis bakalaureuse- ja magistriõppes. Selleks et teenida sõjaväelise auastmega ametikohal, tuleb läbida ajateenistus, mille käigus saab nii teoreetilised kui ka praktilised alusteadmised riigikaitsest. Ajateenistuse käigus on võimalik saada ka sõduri või nooremallohvitseri auaste.

Kaitseväe Võru Lahingukool on tsiviilhariduse mõistes kutsekool, kus pärast keskhariduse omandamist ja ajateenistuse läbimist saab õppida vanemallohvitseriks. Õpe kestab 44 nädalat. Edaspidise teenistuse jooksul on võimalik täiendada oma teadmisi ja oskusi vanemveebli ja staabiveebli kursusel.

Ohvitseriks on võimalik õppida Tartus asuvas Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste (KVÜÖA) Kõrgemas Sõjakoolis. Siin saab omandada sõjalise juhtimise erialal nii rakendusliku kõrghariduse kui ka sotsiaalteaduste magistrikraadi. Õppeaeg KVÜÖA Kõrgema Sõjakooli maaväe suunal kestab kolm aastat ning spetsialiseeruda on võimalik järgmistele erialadele: jalavägi, logistika, side, pioneer, õhutõrje, suurtükivägi.

Alates 2008. aasta sügissemestrist saab KVÜÖAs õppida ka õhuväe õppesuunal. Õppekava võimaldab spetsialiseeruda

lennuväljaohvitseri ning radari- ja sideohvitseri erialale. Õppetöö toimub koostöös Lennuakadeemiaga ja kestab 3,5 aastat.

Pärast magistriõpinguid saab õpinguid jätkata vanemstaabi-ohvitseride ja kõrgemate staabiohvitseride kursustel samuti Tartus asuvas Balti Kaitsekolledžis (BALTDEFCOL). BALTDEFCOL on Balti riikide ühisprojekt ning siin toimuvad vanemstaabi-ohvitseride ja ka kõrgemate ametnike NATO standarditele vastavad täienduskoolituskursused. Lisaks Eesti, Läti ja Leedu kõrgematele ohvitseridele õpivad kolledžis ka meie liitlas- ja partnerriikide ohvitserid. Õpingute käigus ei saa küll omandada akadeemilist teaduskraadi, kuid õpingute tase on mitmel korral positiivset märkimist leidnud nii NATO kui ka teiste välisriikide kõrgete esindajate poolt.

Kuigi doktoriopet sõjalise hariduse valdkonnas Eestis ei korraldata, on kaitseväelastel võimalik jätkata doktorio-õpinguid välisriikide sõjalistes õppeasutustes. Kaitseväelase elukutse juurde kuulub pidev teadmiste ja oskuste lihvimine erialakursustel. Nii on kaitseväelastel kogu oma karjääri jooksul võimalik osaleda mitmesugustel rahvusvahelistel koolitustel, näiteks NATO koolis Oberammergauis või Roomas paiknevas NATO Kaitsekolledžis ja Saksamaal Marshalli keskuses.

Kuid valmisolek riigi kaitsmiseks valmisolek saab alguse juba gümnaasiumist. 2008/2009 õppeaastal õpetatakse riigikaitseõpetust valikainena 94 gümnaasiumis ja 10 kutsekoolis. Riigikaitseõpetus on noorte hulgas populaarne ja huvipakkuv. Taasiseseisvunud Eesti riigikaitse on umbes sama vana kui on praegused gümnasistid. Nad on kasvanud samal ajal ja koos. Koolides tehtud uuringud näitavad, et noored mõistavad, et riigi kaitsmine ei alga siis, kui vaenlane on juba väravas, vaid ettevalmistusest ja valmisolekust. Noorte aktiivne osalemine riigikaitseõpetuses on märk sellest, et nad mõistavad, et ka neil on oluline osa oma riigi hoidmisel ja kaitsmisel. Riigikaitseõpetuse tund ei ole tavaline koolitund, juba ainuüksi seetõttu, et paljudes koolides on õpetajaks oma ala asjatundja – kaitseväelane või Kaitseliidu liige. See tund annab õpilastele võimaluse mõista oma riiki, riigi väärtusi ning enda kohust riigi kodanikuna. 35 ainetundi ei tähenda ainult teooriat klassiruumis, vaid ka ekskursioone väeosadesse ja välilaagreid, kus süüakse sõdurisuppi ning õpitakse kõike eluks vajalikku.

BALTDEFCOL (Balti Kaitsekolledž) on Balti riikide ühine kõrgemat sõjaväelist haridust andev õppeasutus. Kooli peamine eesmärk on pakkuda NATO standarditele vastavat vanemstaabiohvitseride koolitust Eesti, Läti, Leedu ning meie liitlas- ja partnerriikide ohvitseridele. Õpingute käigus ei saa küll omandada akadeemilist teaduskraadi, kuid koolis toimuvad kursused on kõrgelt hinnatud NATO haridusvõrgustikus ja pakuvad kõrgetasemelist rahvusvahelist õpet nii kaitseväelastele kui ka riigikaitse valdkonnas töötavatele tsiviilteenistujatele.

VÄLJAÕPPEKESKUSED JA HARJUTUSVÄLJAD

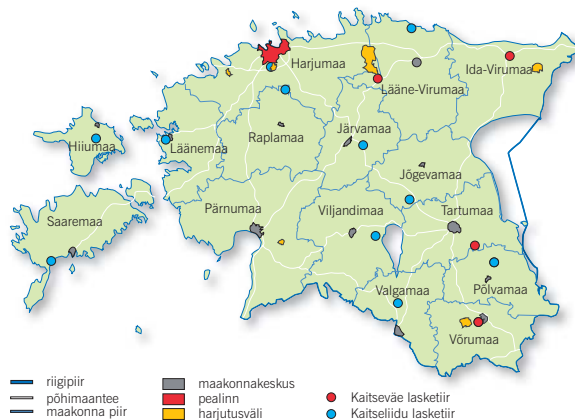
Praegu on kaitseministeeriumi valitsemisel 479 katastriüksust kogupindalaga 145 758 392 m. Vene sõjaväelt üle võetud ehitistest on üle 50% tänaseks võõrandatud, ära antud või maha kantud ning ülejäänud infrastruktuur on praeguseks amortiseerunud. Iga sõdur ja ajateenija peavad saama kasutada kõikidele kaasasagetetele nõuetele ja normidele vastavaid kasarmuid ja õppehooneid koos korraliku meditsiinipunkti, spordisaalide ja nõuetelevastavate harjutusväljade ning muude väljaõppeehitistega.

2007. aastal investeeriti kaitseväe infrastruktuuri arendamisse kokku 449,6 miljonit krooni, millest 408,89 miljoni krooni eest ehitati või rekonstrueeriti kaitseväele vajalikku infrastruktuuri. 2008. aasta investeeringutest suurema osa moodustavad Paldiski ROKI, VÕK Kuperjanovi ÜJPI, LTVÕK Tapa Väljaõppekeskuse ning Mereväebaasi jätkuv arendamine. Kolm viimatinimetatud on 2008.–2011. aasta sõjalise riigikaitse arengukavas märgitud prioriteetsete objektidena. Kui VÕK Kuperjanovi ÜJP on juba valmimisjärgus, siis järgmise nelja aasta jooksul on olulisemateks investeeringuteks LTVÕK Tapa Väljaõppekeskuse väljaehitamine ja Mereväebaasi rekonstrueerimine. Maaväe võimete ja ajateenijate väljaõppetingimuste parandamiseks on kavandatud Tapale rajada täiendav kasarmu, remondihall,

tehnikagaraaž, söökla laiendus ja ühiselamu ning luua õhutõrjerelvastuse hooldustingimused. Mereväebaasis on peamine infrastruktuuri arendamisega seotud ülesanne kaide rekonstrueerimine. Oluliseks võib pidada ka planeeritavaid investeeringuid mobilisatsiooniladude rajamiseks ning Kaitseliidu infrastruktuuri järkjärgulist arendamist.

Eesti riigikaitsete eesmärkide ja kaitsevæelaste väljaõppevajaduste täitmiseks on planeeritud luua kuus harjutusvälja. Lähiaastatel on esmatähtis Harjumaale Kuusalu valda rajatava kaitsevæe keskpõlügeni (u 12 000 ha) ning Võrumaale Rõuge ja Sõmerpalu valdadesse planeeritava Nursipalu harjutusvälja (u 3 000 ha) väljaarendamine. Kaugemas perspektiivis ehitatakse välja veel Ida-Virumaale Vaivara vallas paiknev Sirkala harjutusväli (u 2 800 ha),

Harjumaal Keila vallas paiknev Klooga (u 990 ha) ja Saku vallas paiknev Männiku harjutusväli (u 1 246 ha) ning Pärnumaal Surju vallas paiknev Kikepera harjutusväli (u 850 ha). Harjutusväljade arendamise eelduseks on ulatuslik koostöö kohaliku elanikkonnaga. Kohalike elanike teavitamiseks korraldatakse infopäevi ja avalikke arutelusid ning koostatakse harjutusvälju ning seal toimuvaid tegevusi tutvustavaid infomaterjale. Eriti suurt tähelepanu pööratakse loodusväärtuste ja keskkonnaningimuste säilimisele. Loodusväärtuste säilimise tagavad harjutusväljade kasutuselevõtule eelnevad ulatuslikud keskkonnauuringud ning uuringutulemuste alusel koostatud seireprogrammid ja keskkonnakorralduskavad.

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

Kaitseminsteeriumi koordineeritava kaitsealase teadus- ja arendustegevuse eesmärgid ning nende saavutamine on paika pandud kaitsealase teadus- ja arendustegevuse strateegias, mis on koostatud umbes 10-aastaseks perioodiks. Strateegia peamine eesmärk on Eesti kaitsevõime tugevdamine teaduslike ja praktiliste tehnoloogiliste lahenduste väljatöötamise kaudu ning Eesti teadusasutuste ja teadlasgruppide suure asjatundikkuse saavutamine riigikaitse seisukohalt olulistes uurimis- ja arendussuundades. Laiemalt võttes on oluline ka teaduslike ja praktiliste lahenduste leidmine NATO ja Euroopa Liidu kaitsevaldkonna prioriteetsetele probleemidele.

Esmatähtsaid uurimis- ja arendussuundi on praegu neli:

- 1) isetehtud lõhkekehade (IED) vastane kaitse (segajad, IED neutralisaatorid jms);
- 2) sensorite tarkvara (eelkõige *multi-sensor tracking* temaatilised tarkvaraarendused, samuti passiivradarid);
- 3) keemiliste ainete tuvastamine (eelkõige lõhkeained);
- 4) võrgupõhine võime.

Suurem osa kaitsealase teadus- ja arendustegevuse rahastamisest toimub kaitseminsteeriumi uurimistoetustena uurimisrühmadele ja -asutustele/ettevõtetele. Uurimistoe- tuse abil elluviidava projekti tulemusena valmib riigikaitse seisukohalt vajalik seade või uurimus. Lisaks projektidele

rahastab kaitseminsteerium ka teaduskompetentsi loomist ja hoidmist riigikaitseolulistes valdkondades. Lisaks võib NATO-lt või ELilt toetust saanud projektidele taotleda kaitseminsteeriumil kaasrahastamist.

Viimase aja ühe märkimisväärsema saavutustena võib välja tuua raadiojuhitavate isetehtud lõhkeadeldiste vastase kaitseadme IRIS väljaarendamise koostöös Tallinna Tehnikaülikooliga.

Seadet kasutavad Eesti üksused rahuoperatsioonis Afganistanis ning käivad ettevalmistused selle laialdasemaks tootmiseks ja võimalikuks ekspordiks. Kaitsealase arendustegevuse käigus loodud seadmed võivad leida kasutust

ka tsiviil sfääris. IRiSe ning teiste kaitseministeeriumi grandiprojektidest välja kasvanud kaitsealaste toodete turustamist korraldab kaitseministeeriumi omanduses olev ettevõtte AS E-Arsenal. Koostöö NATOga toimub peamiselt NATO Teadusuuringute ja Tehnoloogia Organisatsiooni kaudu, kus Eestit esindavad mitmed tunnustatud teadlased. Eesti teadusasutustel ning kaitsevaldkonnaga seotud ettevõtetel on võimalus taotleda rahastamist Euroopa Kaitseagentuuri investeerimisprogrammi JIP (investeermise ühendprogramm) kaudu. JIPi raames korraldatakse teadus- ning arendustegevuse konkursse, millel osalemiseks tuleb huvilistel ennast kaitseministeeriumi kaudu registreerida. Seni on JIPi raames välja kuulutatud neli konkursi.

Riigikaitseliste ja julgeolekupoliitiliste küsimustega tegeleb 2006. aasta märtsis Vabariigi Valitsuse otsusega asutatud mõttekoda, Rahvusvaheline Kaitseuuringute Keskus, mille ülesandeks on jälgida ja analüüsida kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas toimuvaid ülemaailmseid arenguid ning Eestile erihuvi pakkuvaid kitsamaid teemasid. Selle tulemusel sündiv sõltumatu eksperthinnang peaks olema riigiametitele abiks pädeva poliitika kujundamisel, aitama parandada avalikkuse informeeritust kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas toimuvast ning arusaamist Eesti julgeolekut mõjutavatest teguritest. Mitmesse keskuse projektidesse on partneritena kaasatud mõttekodasid teistest riikidest.

NATO INVESTEERINGUD

NATO infrastruktuurialaste projektide rahastamine toimub NATO julgeolekuinvesteeringute programmi (NATO Security Investment Program – NSIP) kaudu. Programmi alustati 1950. aastal ning selle eesmärk on luua NATO-le liikmesmaades vajalik infrastruktuur või selle elemendid. Projekte rahastatakse NATO liikmesriikide ühiskassa kaudu. NATO finantseeritavateks infrastruktuuriobjektideks on lennuväljad, infosüsteemid, torujuhtmed, kütusehoidlad, sadamad, sõjalised peakorterid, radarisüsteemid jms.

NATO põhimõtteks on investeerida eri liikmesriikide infrastruktuuriprojektidesse, mille järele on vajadus eelkõige NATO-l, kuid mille rahastamine ületab asukohariigi vajadused ja võimalused. Tegu ei ole mitte abiga liikmesriigile, vaid NATO enese huvidest lähtuva investeeringuga. Investeeringute täpsed tehnilised kriteeriumid määratakse NATO sõjalise väejuhatuse koostatud dokumentides – võimepakettides.

2006. aasta kevadel kinnitati NATO võimepakett, mille alusel rahastatakse 2004. aastal NATOga liitunud liikmesriikide militaarlennuväljade renoveerimist ning milles sisaldub 15 projektiga ka Ämari lennubaas. Ämari lennubaasi renoveerimine NATO osalusel on esimene suurem NATO investeerimisprojekt Eestis. NATO vahenditega rahasta-

take Ämari lennubaasis liiklusala, hooldusala ja laokompleksi renoveerimist ja ehitamist. Samaaegselt tuleb Eestil oma kaitse-eelarvest rahastada Ämari lennubaasi tugifunktsioonidega seotud ehitiste rajamist ja seadmetega varustamist.

2006. aasta sügisel sõlmis kaitseministeerium Ämari lennubaasi liiklusala projektide projekteerimiseks lepingu Saksamaa Liitvabariigi ettevõttega Rademacher + Partner Ingenieurberatung GmbH IRP. Lõpliku heakskiidu sai projekt 2008. aasta alguses ning selle alusel korraldas kaitseministeerium NATO rahvusvahelise ehituse riigihanke, mis on esimene omalaadne Eestis. Ehitustööde algus Ämari lennuvälja liikluslal on planeeritud 2008. aasta neljandasse kvartalsse. Kuna tegemist on kaitseministeeriumi seni kõige suurema ehitushankega, siis on huvi selle vastu olnud märgatav. Hankes osaleb ettevõtteid nii Eestist kui ka teistest NATO liikmesriikidest.

2007. aasta esimesel poolaastal korraldas kaitseministeeriumhanked ka Ämari lennubaasi hoolduskompleksi objektide ja kütuserajatise projekteerimiseks. Hoolduskompleksi ehitisi projekteerib Saksamaa ning kütuserajatist Eesti ettevõtte. Nii hooldusala kui ka kütuserajatise projekteerimine jõuavad lõpule 2008. aastal ning samal aastal kuulutatakse välja ka vastavad ehitushanked. Praeguste kalkulatsioonide põhjal kujuneb NATO ja Eesti kaasfinantseerimisel Ämari lennubaasis tehtavate renoveerimistööde kogumahuks orienteeruvalt 1,5 miljardit krooni.

HANKED

Hanketegevus kaitseministeeriumi valitsemisalas jaguneb kaheks. Strateegilisi (erivarustuse) hankeid (lahingu- tehnika, relvastus, side- ja seiresüsteemid) teeb ministeerium. Riidevarustuse, väljaõppevarustuse, laskemoona ja hooldustöödega seotud hankeid korraldab Kaitseväe Logistikakeskus (KV LogK).

Eesti kaitsealaste hangete üldised prioriteedid, hangele kulutatavate summade piirmäärad ning ajaraamistiku määrab kindlaks Vabariigi Valitsuse 27.03.2004 kinnitatud „Kaitsejõudude struktuur ja arenguplaan kuni aastani 2010“ (KSAP 2010) ning 09.11.2007 kinnitatud „Sõjalise riigikaitse arengukava 2008–2011“.

Prioriteetsed on varustusehanked välismissioonide ning jalaväebrigaadi jaoks. Need hõlmavad ka õhu- ja tankitõrjesüsteeme ning sidesüsteeme. Lisaks on kavas hankida õhu- ja mereseirevarustust, miinitõrjevastust jms, millest NATO osa moodustab 0,5 miljardit. Eesmärgiks on lõpetada NATO osalusel finantseeritavad tööd 2011. aastaks. Pärast nende tööde lõpetamist saab Ämari lennubaasi kasutada NATO õhuturbeülesannete täitmiseks.

Kaitseministeeriumi valitsemisalasse kuulub riigiettevõtte E-Arsenal, millel on kaks peamist tegevussuunda:
1) kaitseministeeriumi teadus- ja arendustegevuse

tulemusena sündivate toodete tootmisse rakendamine ning
2) Eesti kaitsetööstuse huvide esindamine NATO ja ELi konsortsiumites.

NATO hanked

Kuigi NATO on esmajoones sõjaline organisatsioon, puudub paljudel NATO hangetel sõjaline sisu. Hankida võidakse näiteks arvutisüsteeme, nende hooldust, autosid, seadmete tagavaraosi, riidevarustust, büroosisustust ning palju muud. Väga palju korraldatakse NATOde ka ehitushankesid. NATO liikmesusega avanes ka Eesti ettevõtetele üks, mis võimaldab osaleda NATO hangetel koos teiste liikmesriikide ettevõtetega.

Lisainfot NATO hankevõimaluste kohta saab NATO agentuuride kodulehekülgedelt (NAMSA, MC3A), Eesti Kaubandus-Tööstuskojast ning tulevikus ilmselt ka E-Arsenalist.

Juhul kui Eesti ettevõtte soovib mõnel NATO hankel osaleda, tuleb tal üldjuhul taotleda kaitseministeeriumist nn vastavusdeklaratsioon, millega kaitseministeerium annab NATOle omapoolse kinnituse ettevõtte usaldusväärsuse kohta. Konkreetset hankel osalemise olulisemad nõuded saab hankedokumentidest.

Euroopa Kaitseagentuuri (EDA) võimalused

EDA raames on käivitatud nn elektroonilise teadetetahvli projekt (EBB ehk *Electronic Bulletin Board*), kuhu

liikmesriigid panevad üles info oma kaitsealaste hangete kohta ning milles osalemine on reeglina avatud ka Eesti ettevõtetele. Täpsem info on olemas EDA koduleheküljel. Lisaks korraldatakse Euroopa Kaitseagentuuri investeerimisprogrammi JIP (investeerimise ühendprogramm) kaudu teadus- ning arendustegevuse alaseid konkursse, milles osalemiseks tuleb ennast kaitseministeeriumi kaudu registreerida.

Vastuostud

2007. aastal rakendas kaitseministeerium seoses suure õhutõrjerelevastuse hankega esmakordselt vastuostu, mis tähendab, et kaitseministeeriumi välispartner kohustub lepingusumma eest ning etteantud tingimustel Eestist midagi vastu ostma. Vastuostu rakendamise peaeesmärk on jätta kaitseministeeriumi makstav hankeraha Eesti majandusse, soodustades samas suurema lisaväärtusega majandusharusid ja investeeringute tegemist ning andes kaitseministeeriumi uurimusprojektidest välja kasvanud toodetele suuremaid ekspordivõimalusi. Eelöeldust tulenevalt soodustavad vastuostulepingu tingimused vastuostude tegemist nimetatud valdkondades. Vastuostu elluviimist koordineerib kaitseministeeriumi juhitud ministeeriumidevaheline vastuostukomisjon. Igapäevane suhtlus ettevõtetega vastuostude elluviimisel on peamiselt Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) õlgadel.

SIDE- JA INFOTEHNOLOOGIA

Kaitseministeerium on seadnud üheks tähtsamaks sõjalise riigikaitse arendamise prioriteediks Eesti kaitseväge varustamise nüüdisaegse side- ja infotehnoloogiaga. Kaitseministeerium jätkab investeerimist tänapäevaste tarkvaralahenduste loomisse, arvutustehnika hankimisse ning telekommunikatsiooni, et toetada Eesti kaitseväge arengut.

Strateegiline side ja laivõrk ning nende rakendused

Eelnevate aastatega on ehitatud ning töösse rakendatud kogu kaitseväge ja tema asutusi hõlmav strateegilise side võrk ning kaitsejõudude laivõrk, et tagada rahuaja raadio- ja andmeside ning nendel võrkudel põhinevad erinevad rakendused. Ühe olulise rakendusena on ette nähtud C2 juhtimissüsteemi väljaarendamine 2012. aastaks. See annab parema võimaluse saada jooksvat ülevaadet üksuste paiknemisest ja liikumisest ning võimaldab seetõttu paremini juhtida.

ESTTACS

ESTTACS (*Estonian Tactical Communication System* – Eesti taktikaline sidesüsteem) on jalaväebrigaadi ühtne taktikaline side- ja infosüsteem. Süsteemi eesmärk on

tagada Eesti kaitsevägele taktikalise telekommunikatsiooni võimalused: kõnaside, raadioside, andmeside ning ühilduvus paralleel- ja NATO struktuuridega.

Õhutõrje

2007. aasta veebruaris toimus õhutõrje hankelepingu allkirjastamine firmadega MBDA France ja SAAB Microwave Systems. Õhutõrjesüsteemi eesmärk on luua kantav (MANPAD) ja vajadusel ajutiselt transpordivahendite kinnitav raketisüsteem, mis sisaldab Mistral rakette koos laskeseadeldistega. Laskeseadeldised saavad vajalikku infot SAAB Microwave Systems mobiilsetelt radaritelt. Süsteem peaks Eestisse jõudma 2009. aasta lõpuks.

NATO KOOPERATIIVNE KÜBERKAITSE KOMPETENTSIKESKUS

Eestis arendatakse välja NATO Kooperatiivse Küberkaitse Kompetentsikeskust, mille peamine ülesanne on tõhustada NATO koostegutsemisvõimet küberkaitse valdkonnas. NATO Kooperatiivne Küberkaitse Kompetentsikeskus on teadus- ja arendustööga tegelev asutus, mille eesmärkideks on arendada küberkaitse doktriini ja kontseptsiooni, tegelda infojulgeoleku- ja küberkaitsealase väljaõppega, teha katseid ning analüüsida küberkaitse õiguslikke aspekte.

NATO Kooperatiivse Küberkaitse Kompetentsikeskuse loomine on osa NATO uute võrgupõhiste võimete arendamisest. Võrgupõhiste võimete osakaal NATO sõjalises ettevalmistuses kasvab ning suureneb vajadus erinevate IT-süsteemide ühilduvuse, tehnoloogiliste riskide maandamise ja süsteemide tõrgete ärahoidmise järele. Keskus tegeleb ka NATO küberkaitsestandardite ning -võimete arendamisega.

Keskuse ametlik avamine toimus 2008. aasta mais. Keskus asub tööle rahvusvahelise sõjalise organisatsiooni staatuses pärast seda, kui NATOlt on saadud akrediteering. Osalemine keskuses on avatud kõigile NATO liikmesriikidele. Keskuse töös osalevad praegu Ameerika Ühendriigid, Saksamaa,

Hispaania, Itaalia, Läti ja Leedu. Lisaks on veel mitu NATO riiki avaldanud huvi keskusega liitumise vastu. Keskuse töös saavad osaleda ka NATO partnerriigid.

SALASTATUD VÄLISTEABE KAITSE

Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse alusel täidab Eesti Vabariigis riigi julgeoleku volitatud esindaja ülesandeid kaitseministeeriumi julgeolekuosakond. Riigi julgeoleku volitatud esindaja ülesanneteks on salastatud välisteabe kaitse korraldamine ja kontrollimine Eesti Vabariigis, NATO ja Euroopa Liidu salastatud teabele ligipääsu võimaldavate juurdepääsusertifikaatide väljastamine ning suhtlus salastatud välisteabe avaldajatega. Salastatud välisteabe avaldajateks võivad olla rahvusvahelised organisatsioonid (NATO, EL jt) või välisriigid. Salastatud välisteabe kaitse toimub riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse ning välisteabe avaldajaga sõlmitud välislepingu alusel. Praegu on Eestil salastatud teabe kaitse ja vahetamise alane välisleping 22 välisriigi ja NATOga. Euroopa Liidu salastatud teabe kaitse toimub Euroopa Liidu Nõukogu 19. märtsi 2001. aasta otsuse nr 264 alusel. Täiendav info riigi julgeoleku volitatud esindaja tegevuse ning salastatud välisteabe kaitse kohta on saadaval veebiaadressil www.nsa.ee.

EESTI KAITSEVÄELANE

Eesti kaitsejõudude isikkoosseis on komplekteeritud üldise kaitsevääteenistuskohustuse, elukutseliste sõjaväelaste ning vabatahtlike kaitseliitlaste baasil. Põhiosa moodustavad üksustena välja õpetatud ning reservi arvatud kaitsevääkohustuslased; kaitsevää tegevteenistuses on ajateenijad, kaadrikaitsevääelased ja õppekogunemistest osa võtvad reservväelased.

Kaitsevääteenistuskohustus lasub kõigil tervetel meessoost Eesti kodanikel vanuses 16–60 eluaastat. Kohustuslik teenistus hõlmab ajateenistust ning reservteenistust. Kaheksa kuni üksteist kuud kestvasse ajateenistusse kutsutakse noormehed vanuses 18–27 eluaastat (kaasa arvatud). Ajateenistuse kestel on ajateenijatele ette nähtud igakuine toetus sõltuvalt ametikohast. Sõjaliselt ette valmistatud üksuse koosseisus reservi arvatud isikud kuuluvad ühe aasta jooksul pärast ajateenistuse läbimist valmidusreservis kui kõige kiiremini mobiliseeritavas reservüksuses. Vabatahtlike reservväelastega sõlmitud lepingute alusel on moodustatud ka valmisolekureserv, mille eesmärk on tagada kaitsevää kõrgendatud reageerimisvalmidus ning täita vajadusel Eesti Vabariigi rahvusvahelisi kohustusi. Reservväelaste väljaõpe jätkub õppekogunemistel.

Kaitsevääkohustuslaste arvestust peab Kaitseressursside Amet, mis lisaks korraldab oma põhiülesannetena ka

ajateenistusse kutsumist, kaitsevääkohustuslaste kaitsevääteenistuskõlblikkuse hindamist ning alates 01. 01. 2008 värbamiskeskuse kaudu ka isikute värbamist kaitsevääke lepingulisse teenistusse.

Kaadrikaitsevääelaseks võib lepingulisse teenistusse võtta Eesti kodaniku, kes:

- 1) on vähemalt 18 aastat vana;
- 2) omab nõutavat kvalifikatsiooni, haridust ja sõjaväelist väljaõpet;
- 3) valdab nõutaval tasemel eesti keelt;
- 4) on oma tervise seisundi ja füüsilise ettevalmistuse poolest võimeline täitma teenistuskohustusi.

Teenistuse keskkond ja kaitsevääelastele antavad ülesanded seavad pahatihti ohtu kaitsevääelaste elu ja tervise. Tervis- hoiukorraldus kaitseministeeriumi valitsemisalas peab välistama kaitsevääelaste tervislikust seisundist tulenevaid täiendavaid riske ning vajaduse korral kindlustama vajaliku arstiabi kättesaadavuse. Kaitsevääelastele tagatakse kaitsevääes esmatasandi tervishoiuteenuste osutamine ning väljaõppe meditsiiniline toetus. Eriarstiabi tagamine toimub koostöös tsiviilasutustega. Eraldiseisva asutusena tegutseb kaitseministeeriumi valitsemisalas Seli Tervisekeskus, kus osutatakse taastusraviteenust nii kaitsevääelastele ja kaitseliitlastele kui ka vabadusvõitlejate ja represseeritute ühingute liikmetele. Eesti kaitsevääe meedikud koostöös partnerriikidega tagavad arstiabi kaitsevääelastele, kes osalevad rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides. Eesti on seadnud üheks eesmärgiks olla valmis 2009.

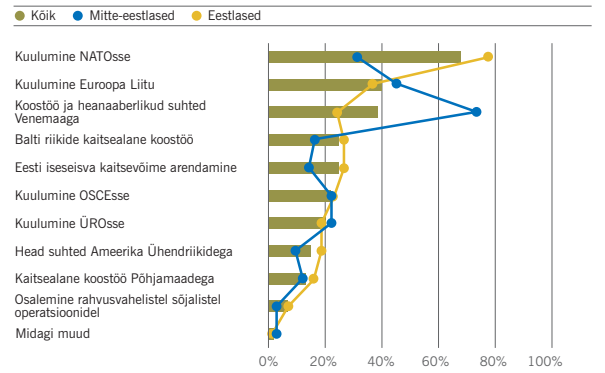
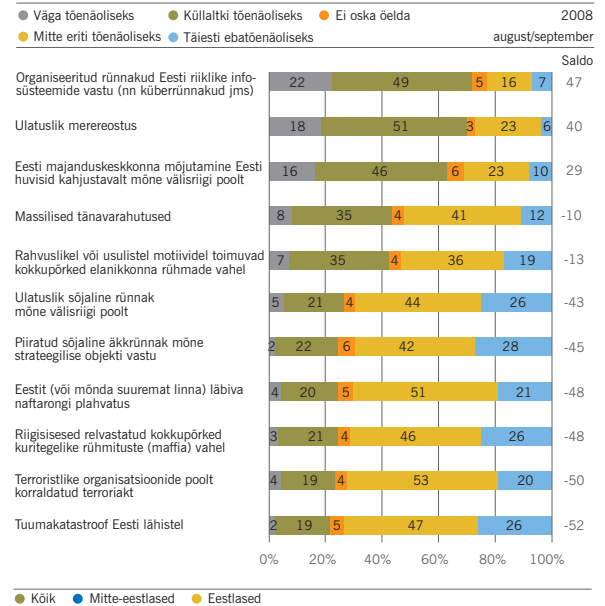
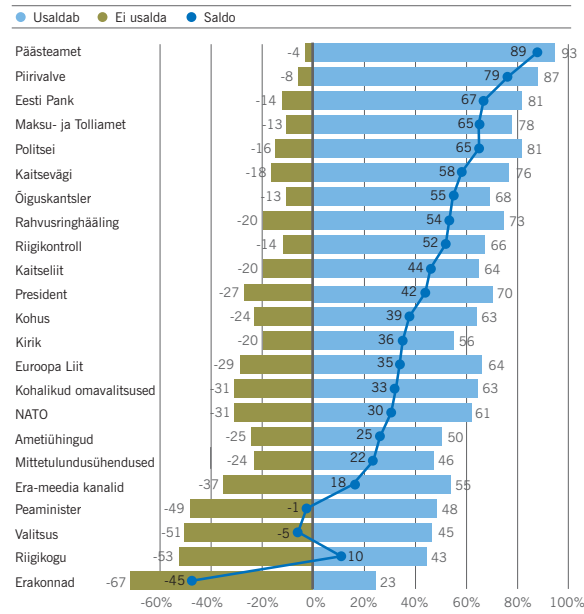
aastal osalema rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides kirurgide meeskondadega. Selline panustamine eeldab ka vabatahtlike reservväelaste kaasmist meditsiinipersonali hulka ning nende ettevalmistamist osalemiseks sõjalistes operatsioonides.

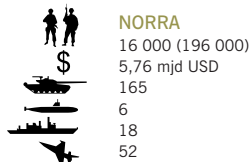
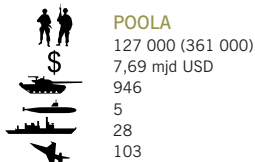
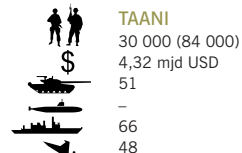
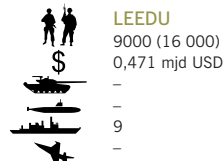
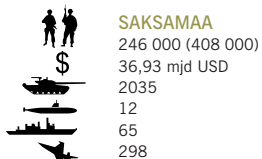
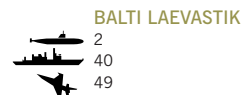
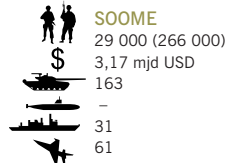
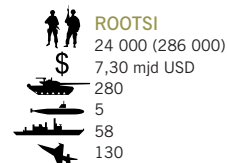
AVALIK ARVAMUS

2008. aasta augusti viimasel ja septembri esimesel nädalal kaitseministeeriumi tellimisel eestimaalaste seas korraldatud avaliku arvamuse küsitlus (N=995) näitas, et kõige usaldusväärsemateks institutsioonideks on Eestis 15–74-aastase elanikkonna hinnangul Päästeamet ning Piirivalve, mida usaldab täielikult või pigem 93–87% elanikkonnast. Kaitseväge usaldab kindlasti või pigem 76% elanikest, sealhulgas 87% eestlastest ning 48% mitte-eestlastest. Antud tulemusega paigutus kaitseväge kuundaks institutsiooniks, keda Eesti 15–74 aastased elanikud kas täielikult või pigem usaldasid. Kaitseliitu usaldas samas uuringus täielikult või pigem kokku 44% vastajatest. Rõõmustav antud tulemuste puhul ongi see, et kaitseväge usaldatavus on püsinud viimase kolme aasta jooksul stabiilselt kõrge. Usaldust kaitseväge vastu näitab ka see, et võimalike rünnakute puhul Eesti riigi iseseisvusele peavad elanikud kaitsevõimet omavateks struktuurideks kõige sagedamini kohalikke jõustruktuure – kaitseväge, politseid ja piirivalvet. Kõige tõenäolisemaks ohuks peavad eestimaalased aga rünnakut Eesti infosüsteemide vastu (71%) ja ulatuslikku merereostust (69%), neile järgneb Eesti majanduskeskkonna kahjustamine mõne välisriigi poolt (62%). Julgeoleku garantiidena nähakse aga kuulumist NATOsse ja Euroopa Liitu ning koostööd ja heanaaberlikke suhteid Venemaaga. Väga oluliseks pidasid vastajad ka Eesti sõjaväeliste üksuste osalemist mitmesugustes kriisipiirkondades (53%), mille taga võibki

näha lootust, et see tagab NATO abi võimalike ohtude puhul Eestile (45%). NATO tähtsust eestimaalaste jaoks näitab ilmekalt veel seegi, et organisatsiooni kuulumist peab oluliseks koguni 75% kõikidest vastanutest ning 53% arvab, et pärast NATOga liitumist on Eesti julgeolek paranenud. Viimase kolme aasta lõikes on see näitaja pidevalt tõusnud. Väga oluliseks pidas enamik vastajatest ka kaitsevõime tugevdamist (91%). Kaitsevõime tugevdamise suhtes negatiivselt aga 71% vastanutest.

LÄÄNEMEREMAAD RELVAJÕUDUDE SUURUS

EESTI KAITSEVÄE AUASTMETUNNUSED

MAAVÄGI

1. OF-9 2. OF-8 3. OF-7 4. OF-6

1. OF-5 2. OF-4 3. OF-3

1. OF-2 2. OF-1 3. OF-1 4. OF-1

1. OR-9 2. OR-8 3. OR-7 4. OR-6 5. OR-5

1. OR-4 2. OR-3 3. OR-3

1. OR-2 2. OR-1

KÕRGEMAD
OHVITSERID

1. Kindral
2. Kindralleitnant
3. Kindralmajor
4. Brigaadikindral

VANEM-
OHVITSERID

1. Kolonel
2. Kolonelleitnant
3. Major

NOOREM-
OHVITSERID

1. Kapten
2. Leitnant
3. Nooremleitnant
4. Lipnik

VANEMALL-
OHVITSERID

1. Ülemveebel
2. Staabiveebel
3. Vanemveebel
4. Veebel
5. Nooremveebel

NOOREMALL-
OHVITSERID

1. Vanemseersant
2. Seersant
3. Nooremseersant

SÕDURID

1. Kapral
2. Reamees

ÕHUVÄGI

1. OF-9 2. OF-8 3. OF-7 4. OF-6

1. OF-5 2. OF-4 3. OF-3

1. OF-2 2. OF-1 3. OF-1 4. OF-1

1. OR-9 2. OR-8 3. OR-7 4. OR-6 5. OR-5

1. OR-4 2. OR-3 3. OR-3

1. OR-2 2. OR-1

KÕRGEMAD
OHVITSERID

1. Kindral
2. Kindralleitnant
3. Kindralmajor
4. Brigaadikindral

VANEM-
OHVITSERID

1. Kolonel
2. Kolonelleitnant
3. Major

NOOREM-
OHVITSERID

1. Kapten
2. Leitnant
3. Nooremleitnant
4. Lipnik

VANEMALL-
OHVITSERID

1. Ülemveebel
2. Staabiveebel
3. Vanemveebel
4. Veebel
5. Nooremveebel

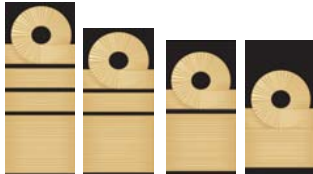
NOOREMALL-
OHVITSERID

1. Vanemseersant
2. Seersant
3. Nooremseersant

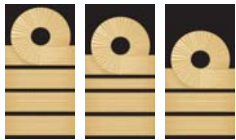
SÕDURID

1. Kapral
2. Reamees

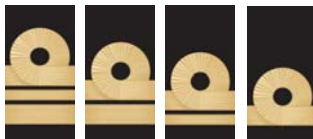
MEREVÄGI

1. OF-9 2. OF-8 3. OF-7 4. OF-6

1. OF-5 2. OF-4 3. OF-3

1. OF-2 2. OF-1 3. OF-1 4. OF-1

1. OR-9 2. OR-8 3. OR-7 4. OR-6 5. OR-5

KÕRGEMAD
OHVITSERID

1. Admiral
2. Viitseadmiraal
3. Konradmiral
4. Kommodoor

VANEM-
OHVITSERID

1. Mereväekapten
2. Kaptenleitnant
3. Kaptenmajor

NOOREM-
OHVITSERID

1. Vanemleitnant
2. Leitnant
3. Nooremleitnant
4. Lipnik

VANEMALL-
OHVITSERID

1. Ülemveebel
2. Staabiveebel
3. Vanemveebel
4. Veebel
5. Nooremveebel

MEREVÄGI

1. OR-4 2. OR-3 3. OR-3

1. OR-2 2. OR-1

NOOREMALL-
OHVITSERID

1. Vanemmaat
2. Maat
3. Nooremmaat

MADRUSED

1. Vanemmadrus
2. Madrus

Käesoleva väljaande kirjastamisõigused kuuluvad kaitseministeeriumile. Väljaande mehaaniline või elektrooniline reprodutseerimine või muul viisil paljundamine, sh fotopajundus, kontaktkopeerimine ärilistel eesmärkidel on keelatud.

Koostanud: Kaitseministeerium, avalike suhete osakond.

Kujundus: Pult | Trükk: Kruul | Fotod: Kaitseministeerium, Kaitsejõudude peastaap, 2008

